

MINISTÈRE
DE L'ÉDUCATION
NATIONALE

EAE BAS 2

SESSION 2019

AGREGATION CONCOURS EXTERNE

Section : LANGUES DE FRANCE

Option BASQUE

COMMENTAIRE EN BASQUE

Durée : 7 heures

L'usage de tout ouvrage de référence, de tout dictionnaire et de tout matériel électronique (y compris la calculatrice) est rigoureusement interdit.

Si vous repérez ce qui vous semble être une erreur d'énoncé, vous devez le signaler très lisiblement sur votre copie, en proposer la correction et poursuivre l'épreuve en conséquence. De même, si cela vous conduit à formuler une ou plusieurs hypothèses, vous devez la (ou les) mentionner explicitement.

NB : Conformément au principe d'anonymat, votre copie ne doit comporter aucun signe distinctif, tel que nom, signature, origine, etc. Si le travail qui vous est demandé consiste notamment en la rédaction d'un projet ou d'une note, vous devrez impérativement vous abstenir de la signer ou de l'identifier.

Tournez la page S.V.P.

Baratu ere gabe ene lagunak oro badoazi, muthilari eskupekoaren emaiteko baztertu ondoan, igan eskalaretik jaustera. Banago bakarrik, khexu hogoi ta bortz minutaz hoin arinki ibili izanik hainbertze ikuskizun miresgarrien artean, egun osoa bederen aztertuak izaiteko ez baitzuketen sobera.

5 Gero, gogoa hasten zait eriasaka, hunelaxe : beren aita, beren buruzagi eta nausi lehenaren sor-etxea xutik iduki nahi ukan baitute Jesuistek, goretsiak izan bedite beren ezagutzarentzat. Bakar batzuek hobeki zitaken, orobat, zen bezala beiratu balute etxea, zen bezala Inazio bere aitama eta haurridekin han bizi izan zenean. Bainan jendeak sinetsiko zukena halako jauregi xume batek ohatu zuela noizbait, eta moldatu, saindu handienetarik
10 baten arima ? Beiratu zukena luzaz huni bere atxikimendua, ez balu etxe-barne guziak erakutsi, begien ondotik bihotzak joz, jendeak gehienik maite dituen lurreko edergailu eta aberastasunetarik lipar bat ?

Ditzagun eskerrak bihur Lagundiari, liluraz-lilura gauza baliosenen ararteko arima baitaiku goratu, ulertzerainokoa nolakoa zen Inaziok beretzat hautatu ontasun bakarra, hau
15 baitzen –eta baita bethi- lagunaren alderako amodioa Jainkoa baitan.

Gogoa horrela dabilkitalarik, ohartzen niz itze batetik dilindan dagon errataulaño bati. Egiaren aithortzeko, duela hogoi urthe aurkintze berean ikusia nuelakotz, ez nuen ahantzia. Hurbiltzen nitzαιο emeki, muthila oldar dakitan ez fidaz.

Begien aitzinean ditut Inaziok berak izkiriatu lerro batzu. Irakur zitazken ene ondar
20 ikustaldian, orain ez : erdoilak jaten ari ditu hitzak, papera bera andeatzen hasia da. Lauzpabortz mende baizik ez dirauke beraz, berinapean ezarririk ere, idazle baten esku-lanak. Zer deithoragarria ! ... Berdin, histuaren gatik irakurtzen ahal baginu, adi othe ginezakea den gutienetik sainduaren orduko hizkuntza ? Gure oraiko mintzaiarena balitz ere, beldur niz ezetz. Beldur itsusiago bat badut –barkatu lumatik erortzen bazait aithorra –beldur niz Inazio
25 gutarterat ager baledi eta dakigun eskuaraz aholka bagintza, behin Azpeitiarrak karrikan gaindi egin zituen bezala, gor ta elkor egon ginitozken. Ideek nola solasek, nola idaztiek, ez ote duten beren garaia edo sasoina, nago dardarika batekin.

Hain xuxen, farrasta bat hautemaiten dut ene sahetsean, eta huna nun ikusten dutan –
30 nundik jina othe ?- uste gabetarik oixtian itzalia zitzaitan ene apez laguna. Ez daut orai behatzen ere. So gelditurik erretaulako izkiriorenari, erhia xut adiarazten daut idorki :

- Inazio ez zen jakintsua. Nekez mintzo zen, hurriki zitzaioren atheratzen elhea ; haren idatzietan, halaber, ez da ezagun idazlearen antzerik.

Solas berak atxikiak zauzkitan, lehen. Ez diot ihardesten batere. Baditake etzen hanbat
35 aho ederrekoa Inazio ; izan ditake lumaz ere etzela trebeenetarik. Baina ez jakintsua ! Ez dut sinesten tuntik. Argi laburretakoa, gizon egin artio jende argituen artean hazia izan zen aitoren semea, gizondu ondoan bere adimendua ezin aski argituzko themarekin ikastetxe aipatuenetan hogoi urthe ereman zituen entzule bipila, ohartze apurrekoa izan zela gizon hura !... Zonbat buru oneko gizon, buru handikoak ere ba eta gain-gainetik argituak, idazteko ala mintzatzeko deus guti direnak izan !

40 Apezñoa aitzina bereari, idorkiago oraino, izaitekotz :

Inazio baitan izan den handia, da bakarrik *bertutea*. Maitatzearen ariaz, bere begiz ikusten zuen Jainkoa. Jainko-legearen ezagutarazteko lehiaz errea, bere indarrak higatu

45 zituen. Elizaren erakaspenak leihorrez-leihor hedatuak izan ziten lurreko bazter urrunetaraino. Gutxi ibili zen bizkitartean bera, herriz-herri. Erroman zituen ereman bere azken hamabortz urtheak, ez-deusez bizi, ardurenik othoitzean, bere gorputzaren alderat garratz, hartu xedeetan egunetik egunera gogorrago. Hurbiltzen zitzaizkonetarik hanitzak bereganatzen bazituen, bertuteaz zituen bereganatzen. Bertan eskaintzen zitzaizkon laguntza, eta abiatzen lanerat. Dena sua baitzen, hura zen ororen berozale, ororen gider. Hil izan zelarik 1556-an, hiruetan hogoi-ta bortz urtetan, baziren idekiak mila ikastetexe baino gehiago gazteriarentzat ; milaka 50 baziren Jesuistak, bazabiltzanak nun-nahi Jainko-legearen predikatzen, guziz haurrer.

Ez da gutiago egia, diot ixil ixila ihardesten, Inaziok nahi ukan zuela bere lagunek eta ondokoek gazteriari erakats zitzaten, ez bakarrik Elizaren erakaspenak, baina oraino zuzenki eta ontsa bizitzeko behar diren jakitate mota guziak. Ez balitu berak jastatu bederen ukan, nundik zukeen bere lagunak hainbertze arthamendu erakats zitzaten ?

55 Atheratzen gira adixkide halere sakristiatik, biak. Zonbait urrats oraino elgarrekin, eta eskaleretarik petik-gora heldu den argiak iatzartzen bezala nu. Ametsetarik ari bide nintzen : betespalak thorratu ondoan, ez dut ene aldean ikusten apez maitagarriaren itzalik ere...

Nun othe dituzket ene lagunak ?...

Beribilez, Jean Etxepare, 1931 (chapitre VIII Loyolan).

INFORMATION AUX CANDIDATS

Vous trouverez ci-après les codes nécessaires vous permettant de compléter les rubriques figurant en en-tête de votre copie.

Ces codes doivent être reportés sur chacune des copies que vous remettrez.

Concours	Section/option	Epreuve	Matière
EAE	0440A	102	7924